

Aki „látta” a kiállítást, az az olvasottak alapján csak legyinteni fog, hiszen leírni úgysem lehet. Aki „nem látta”, az ezután sem érti majd, miről is szól. Akkor minek írni róla – kérdezhetnék? Hát csak azért, mert a látás adja életünk külső benyomásainak 80%-át, mondják a tudósok. Tényleg így van? – kérdezhetjük mindaddig, amíg hiányát meg nem tapasztaljuk. Addig ez csak egy ismeret – értés és érzés nélkül. És ha megtapasztaltuk, akkor mi van? No, erről próbálok írni – amennyire lehetséges.

A minap néhány barátommal – úgy tizenöten, fiúk, lányok, öregek, fiatalok – elmentünk megnézni a Láthatatlan kiállítást. Kedves közvetlenség, finom udvariasság, bevezetés a ma már alig használt Braille-írásba, alapos előkészítés a nemlátók részéről a ránk váró jelenségekre. Aztán „tök sötétség”, ahogy manapság mondják. „Igen – mondja a vezető –, megjelennek olyan fények, amelyeket valaki esetleg a meditáció során láthat, de ezek csak az agy kivetítései.” A test kezdeti készülsége – amikor minden érzékszerv a maximumára kihegyezett, és a figyelem együtt van a váratlan előtt, mint például minden veszélyhelyzetben érezve a saját tér teljes beszűkülését, itt is, az egymásra utaltság és a vezető folyamatos feszültségoldó szövege hatására – lassan oldódott, és számomra meglepő módon igen hamar különös, de komfortos érzésre szelídült. Valaki nagyon hamar visszanyerte magabiztosságát és bizalmát az „együtt”-ben és a vezetőben. „Á, ez egy zongora”, „Itt egy kép a falon” – hallatszottak a gyermeki felfedezések örömkialtásai a berendezett lakásban, majd a vezető részéről a folyamatos humoros korrekció: „Nem kép, hanem tükör, hiszen ez vakok lakása...!?!?” Majd később: „Ez milyen autó itt az utcasarkon? – Kispolszki? Nagyon jó! Te mindent látsz!” „Na, mi lehet ez a szobor szerinted? Mi ez itt?” „Hát, ez...” „Igen az, ne ijedj meg, ez két nő mell. Ez a Milói Vénusz szobra. Nagyon kevés helyen engedik meg

a vakoknak, hogy megtapogassák – hogy „láthassák” – a műtárgyakat a kiállításokon. Párizsban például egyedül a Rodin múzeum ilyen.”

Ahogy egyre beljebb haladtunk a szinte meseországba, úgy nőtt bennem a magabiztosság. Lassan, ha még nem is teljesen, de kezdett bennem valaki rájönni a játékszabályra, és ezzel együtt lanyhult a kezdeti kihegyezett figyelem. Megtapasztaltam, hogy nagyon sok mindent ismernek az ujjaim, a füleim és az orrom is. Amikor például a végén, a „kávéházban” egy kényelmes fotelben ülve kávéval kínáltak, egészen otthon éreztem magam. Teljesen fesztelenül tettük már fel kérdéseinket a vezetőnek. „Mivel foglalkozik, mióta vak, mi a hobbija, merre járt? Hogy fejleszti azokat az érzékszerveit, amik épek?” Álmélkodva hallgattuk, hogy vállalkozó, van egy cége és vagy tíz alkalmazottja; egy baleset következtében, kisgyerekkora óta vak; élsportoló, lovagol, cselgáncsozik, fut; sportolóként bejárta az egész világot. Majd sorra mesélni kezdte azokat az élményeit, amelyeket utazásai során úgynevezett látó emberek társaságában élt át. Nagy humorral, de tapintatosan ecsetelte azokat a helyzeteket, amikor a látó emberek vaksága annyira nyilvánvalóvá vált, hogy még ők maguk is szembesülhettek vele. Elmesélte, hogy az egyik paraolimpián, Sidney-ben, vakokból álló kis csoportjukat elvitették kirándulni. Másfél óras autótúrán végén egy szakadék szélére vitte ki őket a vezető, és azt mondta: „Íme, innen jól láthatók a híres Kék-hegyek!!!”

Ami pedig a többi érzékszerv fejlesztését illeti, arról így beszélt nekünk, a sötétben nem látóknak: „Az érzékszervek érzékenysége nem fejleszthető. Senkinek sem lesz több receptora sem a fülében, sem a szemében, sem az orrában, sem ízlelőbimbóiban, mint amennyivel született. Azonban hogy mennyire használjuk őket, a saját világi tájékozódási lehetőségeinket, az rajtunk múlik. Egy mindennapi, egyszerű, városi élet minimális érzékszervi

Jézus pedig azt mondta: „Azért jöttem a világba, hogy ítéletet tartsak, hogy akik nem látnak, azok lássanak, és akik látnak, azok vakok legyenek.”

„Ha vakok volnátok – felelte Jézus –, nem volna bűnötök.

De azt állítjátok: Látunk. Ezért megmarad bűnötök.” (Jn 9,39.41)

Láthatatlan kiállítás

aktivitással élhető. Csak a kivételes helyzetek – nagy félelem, nagy düh, nagy szerelem, nagy veszély, mély részvét vagy a különleges helyzetek – mint egy verseny, az extrém hideg, éhség, fáradtság, szomjúság – mozgósítják nagyobb lehetőségeinket.”

Milyen különös – gondoltam –, mintha a természet újra és újra figyelmeztetni akarna, amikor a fenti esetekben felrzza lehetőségeim tárházát, hogy rámutasson, mennyire nem látva élem az életemet. Mennyire szétszórom a figyelmemet, vagy hagyom működni jól begyakorolt automatizmusomat, ami hihetetlen gyorsan képes a legkülönösebb helyzetekhez is alkalmazkodni úgy, mintha semmi sem változott volna, hogy egy percre se kelljen megállnia önmaga igazolásában, megerősítésében. A kinti, nyitott szemű hipnózis itt bent csukott szeműbe ment át. Mintha egy gép lennék, és minden ezt a fajta működést támogatná.

Búcsúzásokor kedves együttérzéssel mondta a vezető: „Ne higgyétek, hogy a vakok nagyon különös emberek. Pont olyanok, mint ti. Köztük is van, aki többet 'lát', és van, aki kevesebbet. Látók közt is vannak csőlátók, és a vakok közt is vannak széles látókörűek.”

Milyen különös adottságokkal vagyunk megáldva. Van figyel-münk, amely az érzékszerveken keresztül egyszerre sok mindenre kiterjed. Mindenki annyit lát a világból, amennyire kiterjed a figyelme – mondják a nagy gondolkodók. Anynyit is hall, érzékel, érez – tehetjük hozzá. Hiszen például, ha nagyon odafigyelek valamire, hamar elfáradok, ugyanakkor semmi mást nem látok, vakon beleestem a dolgomba. Ha szétszórom a figyelmemet, akkor sok mindent látok, hallok, de semmi sem érint meg, ér el hozzám mélyen, hiszen jól ismert világban, jól ismert játékszabályok közt vagyok. A koncentráció után szórakozok, és a valóság sem itt, sem ott nem ér el. Érzékszervi érzékeléseim nagy részét az elmém kezeli: azonosítja, lefordítja, elveti vagy észre

sem veszi. Nagy hatékonysággal működik. Mikor érhetné el lényemet egy új benyomás? Csak akkor, ha az elme – amelyet rendszerint az érzélem energiája mozgat – leállítja mechanikus kép-, fogalom-, mozdulat- és érzelemalkotó tevékenységét. Ha képes megállni előtte, ott maradni, és teljesen újként látni, amit lát. De a valóság a jól begyakorolt mechanikus működés, hiszen életünkben minden folyamatosan változik, és mégsem esünk szét. De ki állna meg, ki maradna ott látva és előtte állva? A könnyebb életvitel, a jobb energiagazdálkodás miatt alakult ki ez a képességünk, ami aztán a törvényszerű vakságunkhoz is vezetett. Milyen csodálatosan van megalkotva ez a szervezet, hogy egy érzékszerv kiesését szinte azonnal átveszi egy másik, hogy az élet, a működés csak egy kicsit zökkenve fennmaradjon. Hatalmas erő az, ami a mozgást, a változást, az élet áramlását fenntartja. Ez a lenni vágyásom ereje. Látnom kellene. De honnan ez az erő? El vagyok vágva a forrásától? Nem ismerhetjük? Sohasem? Lehetetlen. Nem így tanultuk. És vannak pillanatok, amikor egy pillanat alatt hirtelen beáramlik egy nagy erő. Mi teszi lehetővé? Máskor mi akadályozza? Mi emészti fel szinte azonnal? Ki hasz-

nálhatná, ha összegyűlhetne? És mire? Miért vagyok itt? Ismerjük a válaszokat. Ezekre a kérdésekre is. „A zsidók még várják a Messiást, a keresztények már nem...” – mondta egy kedves barátom.

Kétféle működés, mindkettőről van tapasztalatom. A kettő közt billeglek. Megkapaszodom, majd elsodródok. Közönséges, jól szervező énem felülkerekedik. Aztán újrakezdem. Van egy belső erő, amely nélkül kint csak automatikus működés van. Csak bekapaszkozva lehetek erős kívül is. Nyugalomban ez a belső erő megtapasztalható. És van egy külső erő, amely lehetővé teheti ennek a belső erőnek a kifejlődését és megnyilvánulását kifelé, ha lényem nem sodródik bele mechanikusan mindenbe. Ha belül látom semmiségemet, rászorultságot erre a belső erőre, nem azonosulok semmivel, akkor ott az erő. Belső erő nélkül lehetetlen erőseknek lennünk kint. Ha kívül nem játszunk egy szerepet, lehetetlen nem azonosulni minden látottal, érzékelttel. Külső erő nélkül viszont nem lehetünk erősek belül. Hogyan lehet a belső szabadságot fenntartani, nem azt téve, amit akarok, hanem azt, amit a másik személy, a helyzet akar? „Tegyetek meg és

tartsatok meg ezért mindent, amit mondanak nektek, de tetteikben ne kövessétek őket, mert bár tanítják, de tette nem váltják” – írja Máté. Ismét egy különös ellentmondás. Ezzel talán éppen azt tanította a Mester, hogy miképpen maradhatunk meg, és szolgálhatjuk azt a vágyott belső kapcsolatot, amiről talán már mindannyiunknak lehet tapasztalata, miközben nem egy „bentlakásos iskolában”, hanem az élet sűrűjében vagyunk.

Más dolog látni, és megint más „látni”. Vak vezetőknek igaza volt. Nem kell megvakulni ahhoz, hogy ne lássunk, és nyitva lehet a szemünk anélkül, hogy valami valóságosat is látnánk. Két világ határán élünk, és nagy önuralomra van szükségünk, hogy ne essünk le, ne vesszünk bele egyik oldalba se. A kérdés mindig ez: Mennyire vagyok képes szembesülni a helyzettel, látni a helyzetet, és azt tudatosan szolgálni? Általában mindig többre, mint amennyit józan eszem pillanatnyi reakciója vagy akár jó szándéka diktálná. Ehhez azonban meg kellene állni, és „látni” kellene! De kinek, és mit? Láthatatlan kiállítás vagyunk.

Farkas István

Isten arcvonásai,

ahogyan a korinthusi levélből kiírható (1Kor 13)

- **türelmes**, de nem azért, hogy a végén kétszer akkorát üssön,
- **jóságos**, de nem a szenilis nagypapa, hanem a legmegbízhatóbb barát értelmében,
- **nem féltékeny**, vagyis nem akkor boldog, ha övé a hatalom és a dicsőség,
- **nem kérkedik**, vagyis akkor boldog, ha mások értékeit is nagyra becsülheti,
- **nem gögösködik**, vagyis senkit sem akar megálázni, lenézni,
- **nem tapintatlan**, vagyis senkit sem akar megszegyeníteni, zavarba hozni,
- **nem keresi a maga hasznát**, vagyis nem azért teremtett, hogy a saját dicsősége növekedjen az egekig, hanem hogy a teremtés gazdagodjon őáltala,
- **nem sodorják el indulatai**, vagyis nem hangulatai szabályozzák cselekedeteit,
- **nem veszi figyelembe a rosszat**, ahogy az igazi apa sem tartja számon gyermeke hibáit, hacsak nem magunkról akarjuk mintázni azt,
- **nem örül a gonoszságnak**, vagyis nem szemléli közömbösen a világ, és benne az ember dolgait,
- **örül az igazság győzelmének**, vagyis nem passzív szemlélője a jó és gonosz harcának, hanem aktív részese mindennek,
- **mindent eltűr**, vagyis nem borul ki az első kudarc után,
- **mindent elhisz**, vagyis első dolga nem a gyanakvás vagy vádolás, hanem a nagylelkű bizalom,
- **mindent remél**, és a reménye nem arra irányul, hogy mikor és hogyan lehet lecsapni a remény nélkül maradtakra,
- **mindent magára vállal**, vagyis nem keres állandóan bűnbakot, akin törleszthet mindazért, ami bármi miatt nem sikerült.

Ő az, akinek szeretete soha el nem vitatható, mert egyértelmű és igazi.

Sulyok Gábor